පළාත් පාලන ආයතන වල පුස්තකාල සංවර්ධනය සඳහා වූ යෝජනා

1998 ඔක්තෝම්බර් 04

පළාත් පාලන ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ පරීක්ෂණ
කොමිෂන් සභාව වෙත

ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය

ඉදිරිපත් කරනු ලබන

පළාත් පාලන ආයතනවල පුස්තකාල සංවර්ධනය සඳහා වූ යෝජනා

1998 ඔක්තෝබර් 14

පටුන

පිටු අංක

පළමු කොටස - පසුබිම

පළාත් පාලන ආයතන හා පුස්තකාල සේවා 01

යුනෙස්කෝ මහජන පුස්තකාල පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය 01

ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය හා පළාත් පාලන පුස්තකාල සේවා 02

මහජන පුස්තකාල පිළිබඳ ජාතික සැලැස්ම 08

ශ්‍රී ලංකාවේ අනාගත මහජන පුස්තකාල සේවාව සැලසුම් කිරීමේදී අවධානය යොමු කළ යුතු කරුණු 10

දෙවන කොටස - නිර්දේශ

ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලයේ යෝජනා හා නිර්දේශ 14

සමාප්තිය 19

ඇමුණුම

ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලයෙන් පළාත් පාලන ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ පරීක්ෂණ කොමිසම වෙත පළාත් පාලන පුස්තකාල සේවාව පිළිබඳව ඉදිරිපත් කරනු ලබන නිර්දේශ

පළමු කොටස - පසුබිම

1. පළාත් පාලන ආයතන හා පුස්තකාල සේවා

ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් පාලන ආයතන මට්ටමේ පුස්තකාල සේවාවන් පවත්වා ගෙනයාම සියලුම පළාත් පාලන ආයතන සතු එක් වගකීමක් වේ. ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුවේ 1998 වසරේ වාර්තාවට අනුව 1996 වසර අවසන් වනවිට මහනගර සභා ආශ්‍රිත පුස්තකාල 74 ක්ද, නගර සභා ආශ්‍රිත පුස්තකාල 77 ක්ද, ප්‍රාදේශීය සභා ආශ්‍රිත පුස්තකාල 685 ක්ද ලෙස මහජන පුස්තකාල 836 ක් දිවයින පුරා විසිර පැවතුණි.

2. යුනෙස්කෝ මහජන පුස්තකාල පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය

මහජන පුස්තකාල සේවාවන් පවත්වා ගෙනයාම පිළිබඳව ජාත්‍යන්තර වශයෙන් යුනෙස්කෝ (UNESCO) ආයතනය පසුගිය දශක 05 ක පමණ කාලය තුළ ඉතා විශාල උනන්දුවක් දක්වන ලදී. අන්තර් ජාතික පුස්තකාල සංගම් සහ ආයතන සම්මේලනයේ (IFLA) සහාය ඇතිව යුනෙස්කෝ ආයතනය **මහජන පුස්තකාල පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය** වර්තමාන අවශ්‍යතාවලට ගැළපෙන පරිදි සංශෝධනය කොට 1997 වසරේදී පළකර ඇත. ඒ මගින් මහජන පුස්තකාලයක කාර්ය භාරයත්, වගකීමත්, එය සංවිධානය කළයුතු ආකාරයත් පිළිබඳව පැහැදිලි කර ඇති අතර අද එය පළාත් පාලන පුස්තකාල සේවා සංවිධානය පිළිබඳ අන්තර් ජාතිකව පිළිගත් ප්‍රමිතිය වේ. ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය මගින් සිංහල හා දෙමළ භාෂාවන්ට පරිවර්තනය කර ප්‍රසිද්ධ කරන ලද මහජන පුස්තකාල පිළිබඳ යුනෙස්කෝ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනයේ පිටපතක් මේ සමග අමුණා ඇත.

3. ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය හා පළාත් පාලන පුස්තකාල සේවා

3.1 ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩල පනත - 1970

1970 අංක 17 දරන ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩල පනත මගින් ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය පිහිටුවන ලදී. දිවයිනේ විවිධ වර්ගවල පුස්තකාල සේවාවන් සංවර්ධනය කරලීම පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලයේ මූලික වගකීමක් වන අතර, අදාළ පනතේ 03 වන කොටසේ 14 වගන්තිය මගින් මහජන පුස්තකාල සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් වගකීම් මණ්ඩලයට පවරාදී තිබුණි.

(අ) සාමාන්‍යයෙන් පුස්තකාල සේවා සංවිධානය කිරීම හා සංවර්ධනය කිරීම පිළිබඳ සැලසුම් කිරීම හා එහිලා සහාය වීම.

(ආ) මහජන පුස්තකාල සේවා දියුණු කිරීම් හා සංවර්ධනයේලා උපදෙස් දීම හා සහාය වීම.

(ඉ) පුස්තකාල සේවාවන්හි සේවයේ යොදවනු ලබන තැනැත්තන් සඳහා අවම ශාස්ත්‍රීය හා වෘත්තීය සුදුසුකම් නියම කිරීමෙහිලා රජයට උපදෙස් දීම හා සහාය වීම.

(ඊ) පුස්තකාල අධ්‍යාපනය හා පුහුණුව පිළිබඳ සංවර්ධනය, දියුණු කිරීම

(උ) පුස්තකාල සේවා පිළිබඳ සාමාන්‍ය දියුණුව පිළිබඳ සාමාන්‍යයෙන් අවශ්‍ය විය හැකි යම් කාර්යයන් කරගෙන යාම.

මෙම පනත පසුගිය අවුරුදු 28 මුළුල්ලේම ක්‍රියාත්මකවූ අතර, ඒ මගින් පැවරී ඇති බලතල අනුව මෙහි ඉදිරි ඡේදයක දැක්වෙන පරිදි මහජන පුස්තකාල සේවාවන් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය සැලකිය යුතු දායකත්වයක් ලබාදී ඇත.

3.2 ජාතික පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවා මණ්ඩල පනත - 1998

මුල් පනතේ ඇති විවිධ සීමා සහ කාලීන අවශ්‍යතාවලට නොගැළපීමේ තත්ත්වයන් සලකා බලා ඒ වෙනුවට ගරු අධ්‍යාපන හා උසස් අධ්‍යාපන අමාත්‍යතුමා විසින් ජාතික පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවා මණ්ඩල පනත නමින් නව පනතක් 1998.09.11 වන දින පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කොට සම්මත කර ගන්නා ලදී.

මෙම නව පනත ගරු අමාත්‍යතුමා විසින් නිශ්චය කරනු ලබන ඉදිරි දිනයක සිට ක්‍රියාත්මක වන අතර, ඒ මගින් දිවයිනේ පුස්තකාල සේවාව සංවර්ධනය කරලීම සඳහා ජාතික පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛණ සේවා මණ්ඩලයට යම් පමණක වගකීම් හිමිවී ඇත. නව පනතේ 04 වන වගන්තියේ මෙම ක්ෂේත්‍රයට අදාළ මණ්ඩලයේ කර්තව්‍ය වශයෙන් :

(අ) සියලුම ප්‍රජා අංශ අතර පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවා සඳහා වූ අවශ්‍යතා ඇගයීම සහ පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවා දියුණුව ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

(ආ) ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන දියුණුව සඳහා වූ සැලසුම්, වැඩසටහන් හා කටයුතු පිළිබඳ අමාත්‍යවරයාට උපදෙස් දීම.

(ඇ) ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවා සම්බන්ධීකරණය කිරීම හා ඒ සම්බන්ධයෙන් සහයෝගීතාව ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා කටයුතු සැලැස්වීම.

(ඉ) ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාලවලට හා පුස්තකාලයාධිපතිවරුනට වෘත්තීය උපදෙස් හා පුහුණුව සැලසීම සහ ගෘහභාණ්ඩ, උපකරණ, පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛණ ද්‍රව්‍ය සැපයීම ඇතුළුව කාර්මික හා ද්‍රව්‍යමය අධාර ලබාදීම.

(උ) පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවාවන්හි සියලුම අංශවල ජාතික ප්‍රමිති සකස් කර ප්‍රකාශයට පත් කිරීම

ඇතුළු වගකීම් ගණනාවක් පැවරී තිබේ.

එසේම මෙම පනතේ දෙවන කොටස මගින් මණ්ඩලයේ කළමනාකරණය හා පාලනය යටතේ **ජාතික පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන මධ්‍යස්ථානය** පිහිටුවනු ලබන අතර එහි කර්තව්‍යයන් ලෙස පහත සඳහන් කටයුතු දක්වා ඇත.

(අ) සියලුම ජන කොටස්වල භාවිතය සඳහා ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතාවලට උචිත පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සම්පත් පිළිබඳ ජාතික සංචිතයක් ලබාදීම.

(ඉ) ජාතික ග්‍රන්ථ විද්‍යා සේවා සහ ජාතික හා ජාත්‍යන්තර පුස්තකාල ද්‍රව්‍ය සුචියද ඇතුළුව ග්‍රන්ථ විද්‍යා සේවා සැපයීම.

(උ) ශ්‍රී ලංකාවේ සියලුම ජන කොටස්වලට තොරතුරු යොමු කිරීමේ සේවාද ප්‍රතිකෘති සහ ලේඛනමය පර්යේෂණ සේවා සැපයීම.

(ඒ) ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාවේ සියලුම ජන කොටස්වලට සේවය කරන මහජන, පාසැල්, ශාස්ත්‍රීය, ආණ්ඩුවේ සහ වෙනත් පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන මධ්‍යස්ථාන ජාලයද ඇතුළුව පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන ජාල පිහිටුවීම, වැඩිදියුණු කිරීම හා පවත්වාගෙන යාම, ප්‍රවර්ධනය කිරීම ඒ සඳහා උපදෙස් දීම හා සහාය වීම.

(ඕ) ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන මධ්‍යස්ථානවලට නව තොරතුරු තාක්ෂණය හඳුන්වා දීම හා කාර්යක්ෂම ලෙස භාවිතා කිරීමට. . . උපදෙස්, සහාය හා පුහුණුව ලබාදීම.

පළාත් පාලන ආයතන පුස්තකාල පිහිටුවීම, පවත්වා ගෙන යාම හා සංවර්ධනය කිරීම ඒ ඒ පළාත් පාලන ආයතනවල වගකීමක් හා කාර්ය භාරයක් වුවද, ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලයේ මුල් පනත සහ මෙම ජාතික පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවා මණ්ඩල නව පනත මගින් මෙම ජාතික මට්ටමේ ආයතනයට අදාළ කටයුතු සඳහා උපදෙස් දීම, මග පෙන්වීම, ආධාර දීම සහ සම්බන්ධීකරණය කරලීම සඳහා පුළුල් වගකීමක් පවරා ඇත.

4. ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලයේ මහජන පුස්තකාල සේවා

ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය ප්‍රධාන අංශ දෙකකින් පළාත් පාලන ආයතන පුස්තකාල ක්ෂේත්‍රය සඳහා දැනට ආධාර කරනු ලැබේ. එම ආධාර

(අ) වෘත්තීය උපදෙස්

(ආ) ද්‍රව්‍යමය ආධාර

වශයෙන් කොටස් දෙකකට බෙදිය හැක.

4.1 වෘත්තීය උපදෙස්

වෘත්තීය උපදෙස් යටතේ පළාත් පාලන පුස්තකාල සේවාව සංවර්ධනය කිරීම සඳහා සැලසුම් පිළියෙල කිරීම, උපදෙස් දීම, මග පෙන්වීම්, ප්‍රමිති සැකසීම්, පුස්තකාල ශ්‍රේණිගත කිරීම් හා පුහුණු පාඨමාලා පැවැත්වීම ආදිය සිදු කෙරේ.

4.1.1 ජාතික මට්ටමේ සැලසුම්

මහජන පුස්තකාල සේවාව දියුණු කිරීම සහ පළාත් සභා ක්‍රමය යටතේ වඩාත් ඵලදායී සහ විද්‍යානුකූල මහජන පුස්තකාල සේවාවන් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා පළාත් සභා පුස්තකාල සංවර්ධන සැලැස්මක් පිළිබඳ මූලික ව්‍යුහයක් මණ්ඩලය විසින් යෝජනා කරන ලදී. මෙම ව්‍යුහය ප්‍රතිපත්තියක් වශයෙන් පළාත් සභා ගණනාවක්ම පිළිගෙන ඇති අතර, එය ඇතුළත් පුස්තකාල ප්‍රඥප්ති සම්මත කර ගැනීම දැනට පළාත් සභා ගණනාවක සිදුකර ඇත. මේ පිළිබඳ වැඩිදුර පැහැදිලි කිරීමක් ඉදිරි ඡේදයේ දැක්වේ.

4.1.2 මහජන පුස්තකාල ප්‍රමිති සම්පාදනය

ඕනෑම පුස්තකාල සේවාවක් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා පිළිගත් ප්‍රමිතීන් අනුව කටයුතු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. ඒ අනුව මහජන පුස්තකාල ක්ෂේත්‍රයේ ඒ ඒ ශ්‍රේණිවල මහජන පුස්තකාල විසින් පවත්වා ගෙන යායුතු අවම ප්‍රමිතීන් පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය හඳුන්වා දී ඇති අතර එම ප්‍රමිතීන් කාලානුරූපව සංශෝධනය කිරීමේ කටයුතුවල මණ්ඩලය දැනට නිරතවී සිටී.

4.1.3 පුස්තකාල කමිටු සංවිධානය

ප්‍රදේශීය සභා මට්ටම්වලින් පුස්තකාල කමිටු සංවිධානය 1991 වසරේදී පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය හඳුන්වා දුන් තවත් නව පියවරකි. මේ අනුව ප්‍රාදේශීය සභාවේ සභාපතිවරයා පළාතේ පුස්තකාල කමිටුවේද සභාපති වන අතර, ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා එහි උපසභාපතිද, පළාතේ ප්‍රධාන මහජන පුස්තකාලයේ පුස්තකාලයාධිපති කමිටු ලේකම් ලෙසද කටයුතු කරයි. ප්‍රදේශයේ විදුහල්පතිවරුන්, පරිවෙණාධිපතිවරුන් ඇතුළු සැම අංශයකින්ම නියෝජිතයන් කමිටුවට ඇතුළත්වේ. ඒ මගින් ප්‍රදේශයේ මහජන පුස්තකාල, පාසැල් පුස්තකාල හා පිරිවෙන් පුස්තකාල ඇතුළු සැම පුස්තකාල සේවාවකම ඒවායේ මෙතෙක් පැවති හුදෙකලා බව වෙනුවට යම් පමණක සම්බන්ධීකරණයකට ලක්කර ඇත. එසේම අදාළ ප්‍රදේශයේ පුස්තකාල සේවාවන් පොදුවේ සැලසුම් කිරීමටත්, සීමිත සම්පත් උපරිම ඵල ලැබෙන පරිදි යොදා ගැනීමටත් පහසුකම් සලසා ඇත.

4.1.4 පුස්තකාල ශ්‍රේණිගත කිරීම

මහජන පුස්තකාල ශ්‍රේණිගත කිරීම පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලයට මෙම ක්ෂේත්‍රයේ පැවරී ඇති ප්‍රධාන වගකීමක් වේ. ඒ ඒ පුස්තකාලවල අදාළ තනතුරු ඇතිකරලීම එම පුස්තකාලයේ ශ්‍රේණිය අනුව තීරණය වන බැවින් මෙය ඉතා වැදගත් කාර්ය භාරයක්වී ඇත. පුස්තකාල අධිකාරීන් තම පුස්තකාල ඉහළ ශ්‍රේණියකට ඇතුළත් කර ගැනීම සඳහා අදාළ පුස්තකාලයේ තත්ත්වය උසස් කර ගැනීමේ විශේෂ ප්‍රයත්නයන්හි යෙදීම පසුගිය කාලය තුළ දක්නට ලැබුණි.

4.1.5 පුස්තකාල සංවර්ධන උපදෙස්

මහජන පුස්තකාල ගොඩනැගිලි සැලසුම් කිරීම, ලීබඩු උපකරණ සැලසුම් කිරීම, පුස්තකාලයේ අභ්‍යන්තරය සැලසුම් කිරීම හා සංවිධානය, පුස්තකාල සේවා සැලසුම් කිරීම ආදී සෑම වෘත්තීයමය කාර්යයක් සඳහාම පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලයෙන් උපදෙස් ලබාගත හැක. බොහෝ අවස්ථාවල මණ්ඩලයේ නිලධාරීන් අදාළ පළාත් පාලන ආයතනවල ප්‍රධානීන් සහ පුස්තකාලයාධිපතීන් හමුවී මේ පිළිබඳ උපදෙස් දෙනු ලැබේ.

4.1.6 පුහුණු පාඨමාලා

මහජන පුස්තකාලයාධිපතීන්, පුස්තකාල සහායකයින්, පොත් බැඳුම්කරුවන් ඇතුළු පුස්තකාල ක්ෂේත්‍රයේ විවිධ අය සඳහා වාර්ෂිකව පාඨමාලා හා සම්මන්ත්‍රණ පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය මගින් සංවිධානය කෙරේ. මීට අමතරව සහකාර පළාත් පාලන කොමසාරිස්වරුන්, ප්‍රජා සංවර්ධන නිලධාරීන්, පළාත් පාලන ආයතනවල ලේකම්වරුන් වැනි අය සඳහාද පුස්තකාල සේවාවල වැදගත්කම පැහැදිළි කිරීමේ වැඩමුළු පවත්වනු ලැබේ.

4.1.7 ග්‍රන්ථ විඥාපන සේවා

මහජන පුස්තකාලවලට පොත්පත් තෝරා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය වන **ශ්‍රී ලංකා ජාතික ග්‍රන්ථ නාමාවලිය** (මාසික හා වාර්ෂික) **පූර්වකාලීන ජාතික ග්‍රන්ථ නාමාවලිය** (1738-1885), **ළමා ග්‍රන්ථ නාමාවලිය, විශේෂ ග්‍රන්ථ නාමාවලීන්** සම්පාදනය වැනි ග්‍රන්ථ විඥාපන සේවා පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය මගින් නිරතුරුවම සැපයේ. මෙම ප්‍රකාශන අධාරයෙන් මහජන පුස්තකාල සඳහා සුදුසු

පොත්පත් තෝරා ගැනීමට පහසුකම් ලැබේ. මණ්ඩලයේ ග්‍රන්ථ විඥාපන සේවා පිළිබඳ තොරතුරු මේ සමඟ අමුණා ඇත.

4.2 ද්‍රව්‍යමය ආධාර

4.2.1 පුස්තකාල සඳහා දැව භාණ්ඩ හා උපකරණ

සෑම වසරකම පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය මගින් අලුතින් පුස්තකාල ගොඩනැගිලි ඉදිකරන පුස්තකාල 75 කට පමණ පුස්තකාල දැව භාණ්ඩ සහ උපකරණ කට්ටල ලබාදේ. මෙහි අරමුණ විද්‍යානුකූලව සැකසුණු නව පුස්තකාල ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීමට පළාත් පාලන ආයතන අධිකාරීන් පෙළඹවීම වේ. මණ්ඩලය මගින් ලබාදෙන උපකරණ කට්ටලයට කියවීම් මේස, පුටු, පොත් රාක්ක, වාරසඟරා රාක්ක, සූචි කැබිනට්ටු, පුවත්පත් පුවරු, පුස්තකාලයාධිපති මේස ආදිය ඇතුළත් වේ.

4.2.2 සංරක්ෂණ මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවීම

මහජන පුස්තකාලවල පොත්පත් අලුත්වැඩියාව සහ ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සඳහා පොත් බැඳුම්හල් හා සංරක්ෂණ මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවීමේ වැඩපිළිවෙළක් පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. මේ යටතේ මහජන පුස්තකාල ආශ්‍රිතව වසරකට නව සංරක්ෂණ මධ්‍යස්ථාන 30 ක් පමණ පිහිටුවනු ලැබේ. මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ මණ්ඩලය මගින් පොත් බැඳුම් උපකරණ කට්ටලයක් සහ අදාළ නිලධාරියාට පොත් බැඳීම සහ සංරක්ෂණය පිළිබඳ වෘත්තීයමය පුහුණුවක් ලබාදේ. තම පුස්තකාලයේ පොත් පත් සංරක්ෂණය කිරීම මෙන්ම තම සේවාව පළාතේ වෙනත් පුස්තකාලවලට සහ පෞද්ගලික පුස්තකාල සඳහා අළෙවි කරලීමද අදාළ සංරක්ෂණ මධ්‍යස්ථානවලින් අපේක්ෂා කෙරේ.

4.2.3. පොත් අධාර

සෑම වර්ෂයකම පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය මගින් රුපියල් මිලියන 03 ක් පමණ වටිනා පොත් පුස්තකාල අතර බෙදා හරිනු ලැබේ. මෙම පරිත්‍යාගවලින් විශාල ප්‍රමාණයක් ආර්ථික අතින් දුර්වල ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල මහජන පුස්තකාල සඳහා යොමු කෙරේ. මීට අමතරව මණ්ඩලයේ පොත් අළෙවිහල මගින් සහ දිවයින පුරා පැවැත්වෙන පොත් ප්‍රදර්ශනවලින් මහජන පුස්තකාල සඳහා විශේෂ අඩු මිලකට පොත් ලබා ගැනීමේ පහසුකම් සලසා ඇත.

5. මහජන පුස්තකාල සේවා පිළිබඳ ජාතික සැලැස්ම

මීට ඉහත සඳහන් කළ පරිදි දිවයිනේ මහජන පුස්තකාල සේවාවන් පළාත් සභා ක්‍රමය යටතේ වඩාත් විද්‍යානුකූලව සංවිධානය කිරීම සඳහා **පළාත් සභා පුස්තකාල සැලැස්ම** නමින් සැලැස්මක් පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය විසින් සම්පාදනය කරන ලදී. මෙම සැලැස්මේ ප්‍රධාන අරමුණු වනුයේ පළාත් සභා යටතේ ඇති පුස්තකාල සේවාවන් සම්බන්ධීකරණය කරලීමත්, මනාව සංවිධානය කරලීමත් වේ. මෙම සැලැස්ම සියලුම පළාත් සභාවලට ඉදිරිපත් කරන ලද අතර, පළාත් සභා ගණනාවක්ම (බස්නාහිර, මධ්‍යම, දකුණ, සබරගමුව) යම් යම් සංශෝධන සහිතව මෙම සැලැස්ම **පුස්තකාල ප්‍රඥප්ති** වශයෙන් දැනටමත් සම්මත කරගෙන තිබේ. මෙම පළාත් සභා පුස්තකාල සැලැස්ම යටතේ පළාත් මධ්‍ය පුස්තකාල අධිකාරියක්ද, මධ්‍ය පුස්තකාලයක්ද, සියලුම පුස්තකාල සම්බන්ධ කෙරෙන පළාත් පුස්තකාල ජාලයක්ද පිහිටුවේ. **මධ්‍යම පළාත් පුස්තකාල ප්‍රඥප්තියේ** පිටපතක් මේ සමඟ අමුණා ඇත.

5.1 පළාත් මධ්‍ය පුස්තකාල අධිකාරිය

දැනට පළාත් මට්ටමින් පුස්තකාල සේවාවන් මහජන, පාසැල් ආදී වශයෙන් වෙන් වෙන් වශයෙන් ක්‍රියාත්මක වන අතර, ඒ ඒ පුස්තකාල සේවාවන්ද පොදු සැලැස්මකින් තොරව, හුදෙකලා පුස්තකාල සේවා ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ. පුස්තකාල සේවාව ක්‍රමානුකූලව සංවර්ධනය කිරීම සඳහා යම් මට්ටමක මධ්‍යගත අධිකාරියක් පළාත් මට්ටමින් ක්‍රියාත්මකවීම ලෝකයේ උසස් පුස්තකාල සේවා ඇති සෑම රටකම දක්නට ලැබෙන පොදු ලක්ෂණයකි. ඒ මගින් අදාළ පළාතේ පුස්තකාල සේවාවන් සැලසුම් සහගතව සංවර්ධනය කිරීමටත්, අනවශ්‍ය ද්විතීයකරණය වැළැක්වීමටත් හැකි වේ. මේ අනුව **පළාත් සභා පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය** නම් වූ අධිකාරි ආයතනයක් සෑම පළාතකම පිහිටුවීමට යෝජනා කර ඇත. මෙම මණ්ඩලයට පළාත් සභාවේ පුස්තකාල කටයුතුවලට සම්බන්ධ සෑම අමාත්‍යාංශයකම ලේකම්වරුන් හා ප්‍රධාන නිලධාරීන්ද, ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලයේ සහ ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ නියෝජිතයන්ද, ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා හෝ පළාත් පාලන විෂය භාර අමාත්‍යවරයා නම් කරන නියෝජිතයන්ද ඇතුළත් වේ.

මෙම පළාත් පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය මගින් ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය ජාතික මට්ටමින් ඉටු කරන කාර්යය පළාත් මට්ටමින් ඉටු කෙරේ. පළාතේ මහජන පුස්තකාල, පාසැල් පුස්තකාල හා ජංගම පුස්තකාල ඇතුලු සියලුම

පුස්තකාල සේවා සැලසුම් කිරීමේ කාර්යය ඒ මගින් සිදු වේ. මුලදී මෙන් එක් එක් ප්‍රදේශයක් හෝ එක් ආයතනයක් ගැන පමණක් අවධානය යොමු නොකොට මුළු පළාතේම අවශ්‍යතා සලකා සැලසුම් සකස් කරන බැවින් මේ යටතේ වඩාත් ඵලදායී ලෙස පුස්තකාල සේවාව සංවිධානය කළ හැකිවේ.

එසේම පළාතේ පුස්තකාල විශාල ප්‍රමාණයක් සඳහා මෙම මධ්‍ය මණ්ඩලයෙන් එක්වර පොත්පත් හා වෙනත් ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීමේදී ඒ සඳහා විශාල වට්ටමක් ලබා ගැනීමට හැකිවීම, ප්‍රලේඛන විඥාපන සේවා, නව තාක්ෂණය හඳුන්වාදීම වැනි කරුණුවලදී ඒවා මධ්‍යගතව සිදු කිරීම නිසා වාසිසහගත තත්ත්වයක් ඇතිවීම වැනි කරුණු ද මෙහිදී සැළකිල්ලට ගෙන ඇත.

5.2 පළාත් මධ්‍ය පුස්තකාලය

සෑම පළාතකම **පළාත් මධ්‍ය පුස්තකාලය** නමින් මධ්‍ය පුස්තකාලයක් පිහිටුවනු ලැබේ. එය අදාළ පළාතේ ප්‍රධාන විමර්ශන පුස්තකාලය වන අතර, පළාතේ අනිකුත් පුස්තකාලවල මව් පුස්තකාලය ලෙසද කටයුතු කරනු ලබයි. ඒ මගින් වෙනත් පුස්තකාලවලට පොත් පිරුළට ලබාදීම, පොත් සංරක්ෂණය වැනි මධ්‍යගත සේවා පවත්වා ගෙනයාම, නව තාක්ෂණය හඳුන්වාදීමේ මධ්‍යස්ථානය ලෙස කටයුතු කිරීම ආදී සේවාවන් රාශියක් අපේක්ෂා කෙරේ. එසේම අදාළ පළාතේ ඉතිහාසය, සංස්කෘතිය සහ වෙනත් ප්‍රාදේශීය ලක්ෂණ පිළිබිඹු කෙරෙන විශේෂ ග්‍රන්ථ හා පුස්තකාල ද්‍රව්‍ය එකතුවක් පවත්වා ගෙන යාමද එහි වගකීමක් වේ. දීර්ඝකාලීනව මෙම පළාත් මධ්‍ය පුස්තකාල ක්‍රමය දිස්ත්‍රික් මට්ටමින් දිස්ත්‍රික් මධ්‍ය පුස්තකාල ක්‍රමය දක්වා ව්‍යාප්ත වීම අපේක්ෂා කෙරේ.

5.3 පළාත් පුස්තකාල ජාලය

පළාතේ සියලුම පුස්තකාල සම්බන්ධ කොට **පළාත් පුස්තකාල ජාලය** පිහිටවනු ලබන අතර ඒ මගින් අදාළ සම්පත් නියමාකාරව බෙදී යාම, පුස්තකාල අතර අන්‍යොන්‍ය සහාය වර්ධනයවීම හා වඩාත් ක්‍රමානුකූලව පුස්තකාල සේවාව සංවර්ධනය අපේක්ෂා කෙරේ. දැනට මහජන පුස්තකාල ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රධාන ගැටලුවක්වී පවත්නා ඒ ඒ මහජන පුස්තකාල තනිවී හුදෙකලාව කටයුතු කිරීම මේ මගින් ඉවත්වේ.

6. ශ්‍රී ලංකාවේ අනාගත මහජන පුස්තකාල සේවාව සැලසුම් කිරීමේදී අවධානය යොමු කල යුතු කරුණු

6.1 තොරතුරු හා සන්නිවේදන ක්ෂේත්‍රයේ සීඝ්‍ර වර්ධනය

පසුගිය දශක කිහිපයේත්, විශේෂයෙන් පසුගිය වසර කිහිපය තුලත් සිදුවූ තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණයේ සීඝ්‍ර වර්ධනය අප ජීවත්වන ලෝකයේ මුහුණුවර වෙනස් කරමින් සිටී. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 'දැනුම' ඉතාමත් තීරණාත්මක ආර්ථික සම්පත ලෙස අනෙකුත් සියලුම සම්පත් අභිබවා ඉදිරියට පැමිණ ඇත. පසුගිය දශක කිහිපය තුල ඇතිවූ විශ්මය ජනක විද්‍යා තාක්ෂණ වර්ධනය හේතුවෙන් සෑම ක්ෂේත්‍රයකම නව දැනුම පිරි ඉතිරී යමින් පවතී. අප දන්නා සෑම ක්ෂේත්‍රයකම නව සොයා ගැනීම් හා නව පර්යේෂණ සෑම මොහොතකම සිදුවන අතර මිනිස් වර්ගයාගේ ඉහළම ගනයේ බුද්ධිමතුන් හා විද්‍යාඥයින් සිය දහස් ගණනක් මෙම කාර්යයේ නිරතුරුවම නියැලී සිටී. පසුගිය වසර ගණනාව තුල ඇදහිය නොහැකි තරම් වේගයෙන් දියුණුවූ පරිගණක තාක්ෂණය මෙම වර්ධනයේ වේගය තව දුරටත් තීව්‍ර කර ඇත. 1960 දශකයේදී මිනිසා සතු මුලු දැනුම් සම්භාරය සෑම වසර 20 කට වරක් දෙගුණ වීමේ ප්‍රවණතාවයක් පැවති අතර 1990 දශකයේ මැද භාගයේදී එම දෙගුණ වීම සෑම වසර 5 කටම වරක් ලෙස වර්ධනය වී ඇත.

මීට කලකට පෙර මෙන් මෙම දැනුම එක් තැනකට හෝ එක් රටකට සීරවීමක් වර්තමානයේ දැකිය නොහැක. **පණිවුඩ හුවමාරු චන්ද්‍රිකා හා ෆයිබර් ඔප්ටික් කේබල්** මගින් තොරතුරු තත්පර කිහිපයකින් මුලු ලොව වටා යැවීමේ හැකියාව ලැබී ඇත. නවීන විදුලි සන්දේශ ජාලය හා නවීන පරිගණක එක්වී නිර්මානය වුණු **අන්තර් ජාලය** (Internet) අද ලෝකයේ ප්‍රධානතම තොරතුරු ගවේෂණ මාර්ගය බවට පත්ව ඇත. **ආර්ථික වශයෙන් 18 වන සියවසේ වරායවල් හා 19 වන හා 20 වන සියවස්වල මහා මාර්ග හා දුම්රිය මාර්ග අත් කරගෙන තිබූ ස්ථානය 20 වන සියවසේ අවසන් වසර කිහිපය තුලත් 21 වන සියවසේ මුල් දශකවලත් අන්තර් ජාලයට හිමිවෙමින් පවතී.** අන්තර් ජාලයද දැන් ක්‍රමික විකාශනයකට පත්වෙමින් පවතින අතර අනාගතයේදී **අන්තර් ජාලය 2** (Internet 2) ලෙස එය වඩාත් පුලුල් ලෙස වර්ධනයවීමක් පෙන්නුම් කරයි.

එක් අතකින් දැනුම ප්‍රධාන ආර්ථික සාධකයක් වී ඇති අතර අනෙක් අතට අන්තර් ජාලය දැනුම හා තොරතුරු සපයන ප්‍රධාන තම මාධ්‍යය බවට පත්වී ඇත. මේ හේතුවෙන් **ලෝකය හා සම්බන්ධවීම** (Connectivity) අද ප්‍රධාන තම උද්ධෘත පාඨය වී තිබේ. සංවර්ධනය වූ රටවල් තම තත්ත්වයන් තහවුරු කර ගැනීමටත්, සංවර්ධය වෙමින් පවත්නා රටවල් සීඝ්‍ර සංවර්ධනයක් සඳහාත් මෙම 'සම්බන්ධවීම්' ඔස්සේ 'දැනුම' නැමැති ආර්ථික සම්පත තම රටවල් තුලට ගලා ඒමට පහසුකම් සැලසීමේ විශාල ප්‍රයත්නයක නියැලී සිටී.

අපේ වටපිටාව මිනිස් ඉතිහාසයේ නොවූ විරූ අන්දමට වේගයෙන් වෙනස් වෙමින් පවතී. **තොරතුරු පිපිරීම** (Information Explosion), **දැනුම් ආර්ථිකය** (Knowledge Economy) වැනි විවිධ පදවලින් මෙය අර්ථ කථනය කිරීමට උත්සාහ දරා ඇත. ලෝකය කෙතරම් වේගයෙන් වෙනස් වේද යත් **2010 අපගේ දරුවන් විසින් කරනු ලබන රැකියාවන් තවම සොයා ගෙන නැතැයි ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ ප්‍රමුඛ විද්‍යාඥයකු මෑතදී පවසා තිබුණි.**

මේ අනුව වෙනත් රටවල මෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවේත් අනාගතය අප ජනතාව මෙම නව දැනුම් සම්භාරයට සම්බන්ධ කර ලීමේ හැකියාව මත තීරණය වනු ඇත. මෙහිදී මහජන පුස්තකාල ජනතාවගෙන් 80% කට පමණ ප්‍රමාණයකට තොරතුරු සපයන එකම ආයතනය වන බැවින් එය තම කාර්ය භාරය සාර්ථකව ඉටු කරලීම මත ජාතියේ අනාගත සාර්ථකත්වය බොහෝ දුරට රඳා පවතිනු ඇත. මහජන පුස්තකාල තව දුරටත් සම්ප්‍රදායික **'නිද්‍රාශීලී', ජනතාවගේ විවේක කාලය සතුටින් ගත කිරීමට උදව් කරන ආයතන පමණක් නොවිය යුතු වේ. ඒවා ජාතියට දැනුම බෙදා දෙන, අපේ දරුවන් 21 වන සියවසට ගැලපෙන සේ පුහුණු කිරීමට උදව් වන, ජාතියේ ජීවනාලීන් ලෙස කටයුතු කරන, විශ්ව දැනුම ගමට ගෙන එන ආයතන විය යුතුවේ.** මෙම නව තත්ත්වයන් අප හැම දෙනාම නිවැරදිව අවබෝධ කර ගැනීමත්, ඒ අනුව අනාගත සැලසුම් සකස් කිරීමත් අත්‍යවශ්‍ය වේ. (Library should be the agency with the mandate to bring equitable access to the Information Super Highway to all citizens.)

6.2 ශ්‍රී ලංකාවේ මෙම ක්ෂේත්‍රයේ වර්ධනය

පසුගිය වසර කිහිපය තුල ශ්‍රී ලංකාව මෙම අභියෝගයට මුහුණදීම සඳහා විවිධ අංශවලින් නව පියවරයන් ගෙන තිබේ. පසුගිය වසරේ රජය මගින් පරිගණක සඳහා

එතෙක් අය කරමින් තිබූ 45% බද්ද සම්පූර්ණයෙන් ඉවත් කළ අතර, ඒ මගින් පරිගණක මිලට ගැනීමේ පහසුකම් වැඩිකර තිබේ. එසේම විදුලි සංදේශ සේවාව සඳහා පැවති රජයේ ඒකාධිකාරය ඉවත් කරලීම නිසා ද ශ්‍රී ලංකාවේ විදුලි සංදේශ ජාලය සංවර්ධනය කිරීම සඳහා අතිවිශාල මුදලක් වැය කිරීම නිසාද විදුලි සංදේශ පහසුකම් රටේ සෑම අස්සක් මුල්ලක් පාසාම පැතිරෙමින් පවතී. මෙම පසුබිම යටතේ 'ඉන්ටර්නෙට්' හෙවත් අන්තර් ජාල සේවාවද, රට තුළ ක්‍රමානුකූලව ව්‍යාප්ත වීමක් පෙනේ. 1998 සැප්තැම්බර් මාසය වනවිට අන්තර් ජාල සේවා සපයන (ISP) සමාගම් 08 ක් ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක විය. දැනට ඉන්ටර්නෙට් සම්බන්ධතා 12,000 ක් රට පුරා ඇති අතර එය තවදුරටත් වේගයෙන් ව්‍යාප්ත වෙමින් පවතී. ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ 'වෙබ් අඩවි' 5000 කට අධික ප්‍රමාණයක් දැනට ඇති අතර, දේශීය පෞද්ගලික 'වෙබ් අඩවි' 800 ක පමණ ප්‍රමාණයක් ඇත. සතිපතා පුවත්පත් 05 ක් සහ සිංහල, දෙමළ හා ඉංග්‍රීසි භාෂාවලින් පලවන දිනපතා පුවත්පත් 03 ක් දැනටමත් තම ප්‍රකාශන ඉන්ටර්නෙට් ජාලයට සම්බන්ධ කර ඇත.

පාසැල්, උසස් අධ්‍යාපන ආයතන මෙන්ම පෞද්ගලික අධ්‍යාපන ආයතනවලද පරිගණක විද්‍යාව හැදෑරීම ක්‍රම ක්‍රමයෙන් ජනප්‍රිය වෙමින් පවතී. නව අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ යටතේ මෙන්ම විවිධ ආධාර ව්‍යාපෘතීන් යටතේ පරිගණක පාසැල්වලට හඳුන්වා දීමේ පුලුල් වැඩ පිළිවෙලක් ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී.

මේ අන්දමට වේගයෙන් ලංකාවේ ව්‍යාප්ත වන මෙම තොරතුරු තාක්ෂණය පොදු මහජනතාව අතරට ගෙනයාමේ වගකීම පළාත් පාලන ආයතන පුස්තකාල සතුවේ. 1998 ජූනි මස ලංකාදීප පුවත්පත මගින් කරන ලද ඉන්ටර්නෙට් සමීක්ෂණයේදී 79% ක් පවසා සිටියේ තමන්ට ඉන්ටර්නෙට් පෞද්ගලිකව ලබාගත නොහැකි බැවින් රජය ඒ සඳහා මැදිහත් විය යුතු බව වේ. මේ දිනවල පැවැත්වෙන INFOTEL LANKA '98 ප්‍රදර්ශනය මේ ක්ෂේත්‍රයේ ශ්‍රී ලංකාවේ ඇති අසීමිත උනන්දුවට හොඳ නිදසුනකි.

6.3 අධ්‍යාපනික සංවර්ධනය හා පුස්තකාල සේවාව

රජයේ නව අධ්‍යාපන සැලසුම් යටතේ අධ්‍යාපනය ලබාදීමේ නව මාර්ග තවදුරටත් පුළුල් කරලීමට යෝජනා කර තිබේ. විශේෂයෙන්ම 14% ක් පමණ වූ පාසැල් යායුතු නමුත් පාසැල් නොයන ළමුන්ගේත්, විවිධ හේතු නිසා අතරමගදී පාසැල්වලින් ඉවත්වන ළමුන්ගේත්, මූලික පාසැල් අධ්‍යාපනය ලබා නතරවන මෙන්ම

විවිධ දුෂ්කරතා මැද අධ්‍යාපන කටයුතු කරගෙන යන ශිෂ්‍යයන්ගේත් යහපත සඳහා මනාව සංවිධානයවූ මහජන පුස්තකාලවලින් ලබාදිය හැකි ආධාරය ඉතා විශාල වේ. මීට අමතරව තරුණ කොමිෂන් සභාව මීට පෙර යෝජනා කළාත් මෙන් ඒ ඒ ප්‍රදේශවල රැකියා නොමැති තරුණයන් සඳහා ස්වයං අධ්‍යාපනය මෙන්ම ස්වයං රැකියා ව්‍යාපෘතීන් සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු ලබාදිය හැකි හොඳම මාර්ගයද මහජන පුස්තකාල සේවාව වේ.

6.4 විවෘත ආර්ථික ක්‍රමය, ජාතික සංවර්ධනය හා තොරතුරු සේවාව

විවෘත ආර්ථික ක්‍රමය යටතේ ලබාගත හැකි උපරිම ඵල ජනතාවට ලබාදීම සඳහා උසස් මට්ටමේ පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාවක් අවශ්‍ය වේ. විවිධ භාණ්ඩ හෝ පාරිභෝගික ද්‍රව්‍ය විද්‍යාත්මක නිෂ්පාදන ක්‍රම, ඒ සඳහා ඇති දේශීය හා විදේශීය වෙළඳ පොල තොරතුරු ඇතුළු විවිධ අංශ පිළිබඳ තොරතුරු සාමාන්‍ය ජනතාවට පහසුවෙන් ලබාගත හැකි මාර්ගය තම ප්‍රදේශයේ මහජන පුස්තකාල සේවාව වේ. විශේෂයෙන්ම නව තාක්ෂණය සහිත පුස්තකාල සේවාව පොදු මහජනතාව ලෝකය නිරීක්ෂණය කරන කවුළුවක් විය යුතුවේ. ශ්‍රී ලංකාවේ සම්ප්‍රදායික කෘෂිකර්ම භෝග වගාව, විවිධ කර්මාන්ත ඇතුලු සියලුම ආර්ථික කටයුතු සඳහා නවීන විද්‍යාත්මක දැනුම භාවිතා කරමින් ඒවායින් උපරිම ඵල නෙලා ගත යුතුව ඇත. රටට ගැලපෙන නව ආර්ථික කටයුතු ආරම්භ කල යුතු අතර ඒවා ලෝක වෙළඳපලෙන් එල්ලවන තරඟයට මුහුණදීමට හැකි තත්ත්වයක තිබිය යුතුවේ. වර්තමාන තරඟකාරී ලෝකයේ ඕනෑම ක්ෂේත්‍රයක ජය ගැනීමට නම් ශ්‍රී ලාංකිකයා අවශ්‍ය දැනුමින් සන්නද්ධ කල යුතුවේ.

6.5 ප්‍රජාතන්ත්‍රීකරණය හා බලතල විමධ්‍යගත කරලීම

බලතල විමධ්‍යගත කරලීම හා ප්‍රජාතන්ත්‍රීකරණය ආර්ථාන්විත වීමට නම් රටේ සෑම ප්‍රදේශයකම ජීවත්වන සෑම ජන කොටසකටම නිවැරදි හා පැහැදිලි තොරතුරු ලබා ගැනීමේ ක්‍රමයක් පැවතිය යුතුවේ. එසේම පළාත් පාලන ක්ෂේත්‍රයේ වැදගත් අංශ වන සංවර්ධනය, කළමනාකරණය, පාරිසරික ප්‍රශ්න වැනි අංශ පිළිබඳ පුළුල් අවබෝධයක් ජනතාවට මෙන්ම පළාත් පාලන ආයතන ප්‍රධානීන්ටද ලබාගත හැකි වනුයේ ඒ පිළිබඳ නිවැරදි හා අලුත්ම දැනුම ලබාගත හැකිවූවොත් පමණකි.

දෙවන කොටස - නිර්දේශ

7. ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලයේ යෝජනා හා නිර්දේශ

7.1 'මහජන පුස්තකාල සේවාව' යන නාමය 'මහජන පුස්තකාල සහ තොරතුරු සේවාව' ලෙස වෙනස් කිරීම

'මහජන පුස්තකාල සේවාව' 'මහජන පුස්තකාල සහ තොරතුරු සේවාව' ලෙස වෙනස් කිරීමට ප්‍රධාන හේතුව ඉහත සඳහන් කළ නව වර්ධනයන් හා ප්‍රවනතා මගින් නවීන පුස්තකාල සේවාවේ මුහුණුවර වෙනස්වීම වේ. ඒ අනුව මෙතෙක් මහජන පුස්තකාල සේවාවේ මූලික පරමාර්ථය ලෙස සැලකුණු **'මහජනතාවට තම විවේක කාලය හොඳින් ගත කිරීමට අවශ්‍ය කියවීමේ පහසුකම් සැපයීම'** යන්න වෙනුවට නූතන මහජන පුස්තකාලවල මූලික පරමාර්ථය **'ජාතික සංවර්ධනයට අත්‍යාවශ්‍ය දැනුම සහ තොරතුරු සමාජයේ සැම ජන කොටසකටම සැපයීම'** ලෙස වෙනස්වීම වේ. ඒ අනුව මහජන පුස්තකාලවලින් අපේක්ෂිත මෙම වැදගත් කාර්ය භාරය එහි නාමයෙන්ද පිළිබිඹු වීම සුදුසු යයි යෝජනා කරමු.

7.2 පුස්තකාල සහ තොරතුරු සේවාව පළාත් පාලන ආයතනවල ප්‍රමුඛ සහ අවශ්‍ය සේවාවක් බවට පත් කිරීම

මහජන පුස්තකාල සේවාව පළාත් පාලන ආයතන මගින් පවත්වනු ලබන ප්‍රමුඛ සේවාවක් නොවන අතර එය බොහෝ පළාත් පාලන ආයතනවල පසු පෙළ සේවා අතරට ගැනේ. ඒ අනුව මහජන පුස්තකාල සේවාව පළාත් පාලන ආයතනවල මෙන්ම ජාතික මට්ටමේ පුස්තකාල සේවා අතරද පහළම තත්ත්වයේ පැවතීමට මේ තත්ත්වය හේතුවී ඇත. මුලදී සඳහන් කළ පරිදි පළාතේ අධ්‍යාපනික, සංස්කෘතික ආර්ථික සහ සමාජයීය සංවර්ධනයේලා තීරණාත්මක මෙහෙයක් ඉටුකළ යුතු පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාව පළාත් පාලන ආයතනවල ප්‍රමුඛතා ලේඛනයේ ඉහළින් පැවතිය යුතු අංශයක් වේ. මෙම සේවාවේ වැදගත්කම ගැන කිසිදු විවාදයක්

නොමැති බැවින් පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාව සෑම පළාත් පාලන ආයතනයකම ප්‍රමුඛ හා අවශ්‍ය සේවාවක් ලෙස ව්‍යවස්ථාපිත කිරීම නිර්දේශ කරමු.

7.3 මහජන පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාව සඳහා අවශ්‍ය පමණ මුදල් වාර්ෂිකව ප්‍රතිපාදනය කිරීම

පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාවේ වැදගත් බව ප්‍රතිපත්තියක් ලෙස පිළිගැනීමෙන් පමණක් මෙම ක්ෂේත්‍රයේ සංවර්ධනයක් අපේක්ෂා කළ නොහැක. එය ක්‍රියාත්මක කරලීම සඳහා වාර්ෂිකව ස්ථිර මුදල් ප්‍රතිපාදනය කරලීම මෙහිදී බලපානු ලබන තීරණාත්මක සාධකය වේ. දැනට බොහෝ පළාත් පාලන ආයතන පුස්තකාල සඳහා විශේෂ මුදල් ප්‍රතිපාදනයක් කරනු නොලබන අතර, බොහොමයක් පළාත් පාලන ආයතන වසර අවසානයේදී ඉතිරිවන මුදල් පුස්තකාල සඳහා යොදා ගැනීමක් පෙනේ. සමස්තයක් ලෙස මහජන පුස්තකාල සේවා සඳහා යොදනු ලබන මුදල් ප්‍රමාණය ඉතාමත් සීමිත වීම වර්තමාන මහජන පුස්තකාල සේවාවේ දුබලතාවට තුඩුදී ඇති ප්‍රධාන සාධකය වේ. එබැවින් සෑම පළාත් පාලන ආයතනයක්ම තම වාර්ෂික මුදල් ප්‍රතිපාදනවලින් ස්ථිර ප්‍රතිශතයක් පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාව සඳහා යොදා ගත යුතු බව ව්‍යවස්ථා ගත කිරීම සුදුසු යයි නිර්දේශ කරමු. එසේම සෑම පළාත් සභාවක්ම අදාළ පළාතේ පුස්තකාල අවශ්‍යතා සැලකිල්ලට ගෙන ඒවායේ අභිවෘද්ධිය සඳහා අවශ්‍ය මුදල් ප්‍රතිපාදන වෙන් කිරීමද ව්‍යවස්ථාපිත කළ යුතුවේ.

7.4 යෝජිත පළාත් සභා පුස්තකාල ව්‍යුහය ව්‍යවස්ථාපිත කිරීම සහ එය ක්‍රියාත්මක කරලීමට අවශ්‍ය පහසුකම් සැකසීම

මුලදී සඳහන් කළ අන්දමට ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය විවිධ පළාත් සභා සමඟ සාකච්ඡා කොට නිර්දේශ කරන ලද සහ දැනට පළාත් සභා ගණනාවක පුස්තකාල ප්‍රඥප්ති වශයෙන් සම්මත වී ඇති පළාත් සභා පුස්තකාල ව්‍යුහය ක්‍රියාත්මක කරලීම නිර්දේශ කරමු. පසුගිය වසර කිහිපය තුළ ලැබූ අත්දැකීම්වලින් පෙනීගිය කරුණක් වනුයේ පුස්තකාල ප්‍රඥප්ති පළාත් සභා මට්ටමින් සම්මත වුවද ඒවා සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක වීමට බාධා වන කරුණු ගණනාවක් පවතින බව වේ. මෙම ආයතන සඳහා අවශ්‍ය කාර්ය මණ්ඩල හා මුදල් ලබා නොදීම, පළාත් සභා මට්ටමේ විවිධ අමාත්‍යාංශවල නිලධාරීන් තමන් සතු පුස්තකාල වගකීම් සහ කාර්ය භාරය වෙනත් ආයතනයකට පැවරීමට ඇති අකමැත්ත සහ යහපත් පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාවක් මඟින් පළාතට සිදුවිය හැකි යහපත පිළිබඳව දේශපාලන හා

නිලධාරි මට්ටමේ ඇති අනවබෝධය මෙම කරුණු අතර මුල් තැනක් ගනී. එබැවින් විමධ්‍යගත පාලන ක්‍රමයක් යටත පුස්තකාල සේවාව සංවිධානය කෙරෙන මෙම ව්‍යුහය ව්‍යවස්ථාපිත කරලීම අවශ්‍ය වේ.

7.5 මහජන පුස්තකාලයාධිපති සේවාව ප්‍රතිසංවිධානය කරලීම.

විවිධ ආයතන සංවිධාන මගින් දැනටමත් කරුනු ඉදිරිපත් කර ඇති ආකාරයට පළාත් පාලන පුස්තකාලයාධිපති සේවාවේ දුක් ගැනවිලි හා ගැටලු රාශියක් ඇත. බඳවා ගැනීමේ සුදුසුකම්, උසස්වීම්, වැඩිදුර පුහුණු පහසුකම්, මාරුවීම් ආදී වශයෙන් මෙම ගැටලු අංශ කිහිපයකට වෙන් කළ හැක. විශේෂයෙන්ම ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල මහජන පුස්තකාල සඳහා වෘත්තිය පුහුණු පුස්තකාලයාධිපතිවරු නොසිටීමත්, සේවයේ යේදී සිටින පුස්තකාලයාධිපතිවරුන්ටද අවශ්‍ය උසස්වීම් සහ වෙනත් වෘත්තීය වරප්‍රසාද ඉතා සීමිතව ලැබීමත් විශාල අසහනයකට හේතුවී තිබේ. මහජන පුස්තකාල සේවය පුරා පැතිර ඇති මෙම අසහනය, මහජන පුස්තකාල සේවාවේ දුර්වලතාවයට හේතු වී ඇති ප්‍රධාන සාධකය වේ. III වන ශ්‍රේණියේ පුස්තකාලයාධිපතිවරයෙකු ලෙස සේවයට බැදී දශක තුනහතරකට පසු එම ශ්‍රේණියේම හෝ II ශ්‍රේණියේ පුස්තකාලයාධිපතිවරයෙකු ලෙස විශ්‍රාම ගැනීමට සිදුවීම පළාත් පාලන සේවයේ දුර්ලභ සිද්ධියක් නොවේ. මෙම තත්ත්වයට පිළියමක් යොදා පළාත් පාලන පුස්තකාල සේවාව ආකර්ශනීය සේවාවක් කරලීම ජාතික අවශ්‍යතාවයක්ව පවතී.

7.6 මහජන හා පාසැල් පුස්තකාල අතර සමීප සම්බන්ධතාවයක් ඇති කරලීම

නව විමධ්‍යගත පාලන ක්‍රමය යටතේ ප්‍රදේශයේ ප්‍රධානතම පුස්තකාල සේවාවන් වන මහජන හා පාසැල් පුස්තකාල සේවා අතර සමීප සම්බන්ධතාවයක් තිබීම අතිශයින් වැදගත් වේ. මීට ඉහත සඳහන් කළ ප්‍රාදේශීය සභා පුස්තකාල කමිටු මගින් මෙම සම්බන්ධීකරනය ඇති කරලීමට පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය ප්‍රයත්න දැරුවද ඒ සඳහා ව්‍යවස්ථාමය පදනමක් නොතිබීම බාධකයක් වී ඇත. එකම ජනතාවකට සේවය කරන, එකම භූගෝලීය ප්‍රදේශයක පිහිටා ඇති මෙම පුස්තකාල තමන්ට අවශ්‍ය සම්පත් ලබා ගැනීම, සම්පත් බෙදා හදා ගැනීම හා නව තාක්ෂණය උපයෝගී කර ගැනීම වැනි කටයුතු වලදී සාමූහිකව ක්‍රියා කිරම දෙපාර්ශවයටම වාසිදායක වේ. ඒ සඳහා නිර්දේශ කොමිෂම මගින් ලබා දීම නිර්දේශ කරමු.

7.7 මහජන පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවා සඳහා නව තාක්ෂණය භාවිත කළ යුතු බව අවධාරණය කරලීම

21 වන සියවසට එළඹෙමින් සිටින මේ අවදියේ පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවා සඳහා නව තාක්ෂණය භාවිත කරලීම තව දුරටත් ඒ ඒ අංශ විසින් කළ යුතු තෝරා ගැනීමක් හෝ අනවශ්‍ය සුව පහසු වියදමක් හෝ නොවන බව අවධාරණය කරමු. නව තොරතුරු තාක්ෂණය හා එයින් ලබා ගත හැකි විපුල ඵල ප්‍රයෝජන පිළිබඳව විශේෂයෙන්ම සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා රටවල් දැඩි උනන්දුවක් දැක්වීම අද අන්තර් ජාතික ක්ෂේත්‍රයේ කැපී පෙනෙන ප්‍රවනතාවකි. මීට අමතරව ශ්‍රී ලංකා රජය මේ සඳහා විශේෂ අවධානය යොමු කර ඇති අතර රට අදාළ **1998 විද්‍යාපන තාක්ෂණ වසර ලෙස නම් කිරීම** ඇතුළු මීට ඉහත සඳහන් කළ විශේෂ පියවර ගණනාවක් ගෙන ඇත. අන්තර් ජාලයට සම්බන්ධ නොවී නවීන තොරතුරු සේවාවක් සංවිධානය කරලීමක් ගැන අද කථා කළ නොහැකි අතර ඉදිරි වසර කිහිපය තුළ එම තත්ත්වය තවදුරටත් ස්ථාවර වනු ඇත. එබැවින් **සෑම මහ නගර සභා සහ නගර සභා පුස්තකාලත්, අවම වශයෙන් ප්‍රාදේශීය සභා මට්ටමේ පළමු ශ්‍රේණියේ පුස්තකාලත් අන්තර් ජාලයට සම්බන්ධ වී උසස් මට්ටමේ පුස්තකාල සේවා සැපයීම අනිවාර්ය කරලීම** නිර්දේශ කරමු.

7.8 මහජන පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාව තව දුරටත් ව්‍යාප්ත කරලීම

ශ්‍රී ලංකාවේ දළ වශයෙන් ගම් 15,000 ක් පමණ තිබුණ ද මහජන පුස්තකාල ඇත්තේ 1000 කට අඩු ප්‍රමාණයකි. මහජන පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාව මගින් අපේක්ෂිත ඉදිරි කාර්ය භාරය සාර්ථකව ඉටුකරලීම සඳහා මෙම පුස්තකාල ප්‍රමාණය කිහිප ගුණයකින් වැඩි කළ යුතුවනවා මෙන්ම පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාව ව්‍යාප්ත කරලීම සඳහා වූ වෙනත් මාර්ග පිළිබඳවද අවධානය යොමු කළ යුතුවේ. ඒ අනුව ඉදිරි වසර 5 තුළ දිවයිනේ මහජන පුස්තකාල ප්‍රමාණය අවම වශයෙන් 3000 දක්වා වැඩි කිරීමට පියවර ගැනීම වැදගත් වේ. එසේම මුල් කාලයේ තිබූ **ප්‍රජාමණ්ඩල පුස්තකාල ක්‍රමය, කියවීම් ශාලා** වැනි දෑ නැවත නව මුහුණුවරකින් හඳුන්වා දීම සහ **ජංගම පුස්තකාල සේවා** පුළුල් ලෙස යොදා ගැනීම ද අත්‍යවශ්‍ය වේ. නව තාක්ෂණය භාවිත කිරීම හා අන්තර් ජාලය තුළින් තොරතුරු සෙවීම පමණක්ම වුවද පුස්තකාල සේවා ලෙස සැලකෙන බැවින් අද විදුලි සන්දේශ පහසුකම් ඇති බොහෝ තැන්වල පුස්තකාල හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන ඇති කිරීමේ හැකියාව ලැබී ඇත. මහජන පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාවක මූලික අරමුණ සමාජයේ විවිධ

අංශවල අය සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු සපයාදීම බැවින් එම අවශ්‍යතාව සපුරාලීමේ නව මං සෙවීම වැදගත්වේ. පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවා සැපයීම සඳහා සම්ප්‍රදායානුකූලව මෙන් විශාල ගොඩනැගිලි හා ඉඩ පහසුකම් සහිත ස්ථාන තව දුරටත් අවශ්‍ය නොවන අතර කුඩා ඉඩ ප්‍රමාණයක ඇති අන්තර්ජාලයට සම්බන්ධ වූ පරිගණකයක් මගින් ලංකාවේ ඇති විශාලතම පුස්තකාලයේ තැන්පත් කර ඇති තොරතුරු මෙන් සිය දහස් ගුණයක තොරතුරු සහ දැනුම ලබා දිය හැකිවේ.

7.9 මහජන පුස්තකාල ක්ෂේත්‍රයේ යල් පැන ගිය නීති රීති ඉවත් කිරීම

පළාත් පාලන පුස්තකාල ක්ෂේත්‍රයේ ඇතැම් නීති රීති පුස්තකාල සේවාවේ වර්ධනයට නුසුදුසු ලෙස බලපා ඇත. පුස්තකාලවල පොත් පත් දැනට ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ ලෙස සැලකෙන අතර ඒවා නැතිවීම හා අස්ථානගත වීම ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩයක් නැතිවීම හා සමාන ලෙස සැලකේ. මේ හේතුවෙන් පුස්තකාලයාධිපතිවරුද පොත් පත් පාඨක පරිහරණයට යෙදවීමට වඩා ඒවා අල්මාරි තුළ යතුරුලා තබා ගැනීමට උනන්දු වේ. පොත් පත් තෝරා ගැනීමේදී ද පුස්තකාල කමිටුව සහ පුස්තකාලයාධිපතිවරයා එම කාර්යය කරනු වෙනුවට පළාත් පාලන ආයතනවල වෙනත් නිලධාරීන් මැදිහත් වීමක් පෙනේ. මෙම නිලධාරීන් ඇතැම් පෞද්ගලික පොත් වෙළඳුන් සමඟ සම්බන්ධ වී සිදු කරනු ලබන අයථා කටයුතු පුස්තකාල ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රසිද්ධ රහසක් වී ඇත. මහජන පුස්තකාල ක්ෂේත්‍රයේ දැනට මුල් බැස ගෙන ඇති සංවර්ධන විරෝධී ආකල්ප හා මුහුණුවර ඉවත්කොට මහජන පුස්තකාල සේවාව සරල හා පැහැදිලි නීතිරීති මගින් පාලනය වන ආදර්ශමත් සේවාවක් කළ යුතුවේ.

7.10 පළාත් පාලන ආයතන ප්‍රධානීන්ට සහ මෙම ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රධාන නිලධාරීන්ට නව තොරතුරු තාක්ෂණය පිළිබඳ දැනීමක් ලබාදීම

නව තොරතුරු තාක්ෂණයත්, එමගින් ජාතික සංවර්ධනය සඳහා ලබා ගත හැකි අසීමිත සහායයත් සලකා බලා පළාත් පාලන ආයතන ප්‍රධානීන් හා මෙම ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රධාන නිලධාරීන් නව තොරතුරු තාක්ෂණය පිළිබඳ නිරතුරුවම දැනුවත් කරලීමේ ව්‍යාපෘතියක් දියත් කිරීම නිර්දේශ කරමු. අමෙරිකා එක්සත් ජනපද රජය IBM අයතනය සමඟ සම්බන්ධ වී එහි මධ්‍යම රජයේ නිලධාරීන් සඳහා මෙබඳු ව්‍යාපෘතියක් දැනට දියත් කර ඇත.

7.11 පළාත් පාලන පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාව පිළිබඳවත්. විශේෂයෙන්ම එයට නව තාක්ෂණය යොදා ගැනීම පිළිබඳවත් උපදෙස් දීම සඳහා විශේෂ කමිටුවක් පත් කරලීම

පළාත් පාලන මට්ටමේ පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවා ජාතියේ ඉතා වැදගත් කෘෂිකර්මාන්තය, කර්මාන්ත, අධ්‍යාපනය, සංස්කෘතික ක්ෂේත්‍ර වැනි අංශවලින් 75% ක පමණ ප්‍රමාණයකට සෘජුවම බලපානු ලැබේ. පළාත් පාලන මට්ටමින් උසස් පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාවක් සංවර්ධනය නොකොට ජාතික සංවර්ධනය, ග්‍රාමීය සංවර්ධනය, අධ්‍යාපනය සඳහා සම අවස්ථා ලබාදීම, රැකියා නියුක්තිය හෝ ප්‍රජාතන්ත්‍රීයකරණය පිළිබඳව සාකච්ඡා කළ නොහැකි තත්ත්වයකට අද පත්ව ඇත. එමෙන්ම මුලදී සඳහන් කළ අන්දමට පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාව සඳහා නව තාක්ෂණය යොදා ගැනීම අදාළ සේවාවල සාර්ථකත්වයට සෘජුවම බලපා ඇත. එබැවින් පළාත් පාලන පුස්තකාල සේවාවට නව තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණය යොදා ගැනීම පිළිබඳව මධ්‍යම රජයට, සහ පළාත් සභාවලට උපදෙස් දීමටත් එම කටයුතු අධීක්ෂණය කරලීමටත්, පහත සඳහන් අයගෙන් යුත් ස්ථාවර කමිටුවක් පත් කිරීම යෝජනා කරමු.

*	සභාපති, තොරතුරු තාක්ෂණවේද සභාව	සභාපති
*	ලේකම්, පළාත් සභා හා පළාත් පාලන අමාත්‍යාංශය	සාමාජික
*	අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් , ශ්‍රී ලංකා විදුලි සන්දේශ නියාමන කොමිෂන් සභාව	"
*	අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය	"
*	අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, ජාතික පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවා මණ්ඩලය	"

8. සමාප්තිය

ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් පාලන ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියා දාමයකදී මහජන පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවාව 21 වන සියවසට ගැලපෙන ලෙස නවීකරණය කිරීම කෙරෙහි විශේෂ අවධානයක් යොමු කළ යුතු බව පැහැදිලි කිරීම ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලයේ අභිප්‍රාය වේ. නවීන තොරතුරු හා සන්නිවේදන ජාලයක් පළාත් පාලන ආයතන ඔස්සේ රට පුරා පිහිටුවීම මුළු මහත් ජාතික සංවර්ධනයේම පූර්ව අවශ්‍යතාවක් බවත්, එබඳු සේවාවක් නොමැතිව අනාගත තරඟකාරී ලෝකයේ ශ්‍රී ලංකාව විශාල අපහසු හා අවාසිදායක තත්වයකට මුහුණපෑම නොවැළැක්විය හැකි

බවත් අවධාරණය කළ යුතුවේ. මෙම තත්ත්වය විස්තර කරලීමට කරුණු රාශියක් ඉදිරිපත් කර ඇති අතර පහත සඳහන් ප්‍රධාන අංශ කෙරෙහි කමිටුවේ අවධානය විශේෂයෙන් යොමු කර ඇත.

(අ) **තොරතුරු හා සන්නිවේදන ක්ෂේත්‍රයේ විශාල වර්ධනයක් සිදුවෙමින් පැවැතීම**

(ආ) **මිනිසාගේ කුදුමහත් සැම කාර්යකටම එය පුළුල් බලපෑමක් සිදු කිරීම**

(ඇ) **ලෝකයේ සැම රටක්ම මෙම නවීන තත්ත්වයනට හා අභියෝගයනට මුහුණ දීම සඳහා විශාල ප්‍රයත්නයක් දැරීම**

(ඈ) **රටක ජනතාවගේ විශාල බහුතරයකට සම්බන්ධවන පළාත් පාලන මහජන පුස්තකාල සේවාව නවීකරණය කිරීම මෙම තත්ත්වය යටතේ ප්‍රමුඛ ජාතික අවශ්‍යතාවක් බවට පත්වීම**

(එ) **පළාත් පාලන ක්ෂේත්‍රයේ සැම කාර්යකම සාර්ථකත්වය හෝ අසාර්ථකත්වය මෙම නවීන තොරතුරු හා සන්නිවේදන ජාලය පිහිටුවීමේ හැකියාව මත තීරණය වීම.**

(ඒ) **ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම රජය, ජාතික මට්ටමින් මෙම තත්ත්වයන් අවබෝධකර ගැනීම සහ එම අභියෝගවලට මුහුණ දීම සඳහා අධ්‍යාපනික, පරිගණක තාක්ෂණය, විදුලි සන්දේශ වැනි අංශවල විශාල පරිවර්තනයක් ඇරඹීම; ජාතික පුස්තකාල සේවා, පරිගණක තාක්ෂණ, විද්‍යා තාක්ෂණ වැනි ක්ෂේත්‍රවල ජාතික ආයතන සඳහා නව ව්‍යවස්ථා හඳුන්වා දී ප්‍රතිසංවිධානය කරලීම**

(ඔ) **පළාත් පාලන ක්ෂේත්‍රයේ එබඳු පියවරක් ගැනීම දැනට ඉතිරිව ඇති කැපී පෙනෙන, ප්‍රධාන අඩුපාඩුවක් වීම හා මෙය ඒ සඳහා උචිතම අවස්ථාව වීම.**

20 වන සියවසේ අග සහ 21 වන සියවසේ ආරම්භයේදී ලොව පුරා පැතිරෙන තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ විප්ලවය හා එහි බලපෑම් පළාත් පාලන ප්‍රතිසංස්කරණ කමිටුව නිවැරදිව සාක්ෂාත් කරගන්නා බව අපගේ විශ්වාසය වේ. මෙම තත්වය ජාතික මට්ටමින් රජය අවබෝධ කර ගෙන සිටීමත්, විවිධ දුෂ්කරතා ඔස්සේ වුවත් එම අභියෝගයට මුහුණ දීම සඳහා විවිධ පියවර රජය ගෙන තිබීමත් අතිශයින් අගය කළ යුතුවේ. රජයේ මෙම වැඩ පිළිවෙළ නිසා පළාත් මට්ටමින් හා

පළාත් පාලන ආයතන මට්ටමින් ඒ හා සමාන පියවර ගැනීම පහසු වී ඇත. ඒ අනුව මෙම ක්ෂේත්‍රයේ වැදගත් හා තීරණාත්මක පියවර පළාත් පාලන ප්‍රතිසංස්කරණ තුළින් ද හඳුන්වා දෙනු ඇතැයි යන්න ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලයේත්, මෙම අභියෝගය පිළිබඳ අවදියෙන් සිටින සියලුම ශ්‍රී ලාංකිකයන්ගේත් අපේක්ෂාව වේ.

හෙන්රි සමරනායක
සභාපති
ශ්‍රී ලං ජා පු සේ ම

එම්. එස්. යූ. අමරසිරි
අධ්‍යක්ෂ
ශ්‍රී ලං ජා පු සේ ම

ඇමුණුම

1998 ඔක්තෝම්බර් 14

N.B.— Part III and Part IV(A) of *Gazette* No. 914 of 08.03.1996 were not published.

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ගැසට් පත්‍රය

The Gazette of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka

අංක 915 - 1996 මාර්තු 15 වැනි සිකුරාදා - 1996.03.15

No. 915 —FRIDAY, MARCH 15, 1996

(Published by Authority)

PART IV (A) — PROVINCIAL COUNCILS

(Separate paging is given to each language of every Part in order that it may be filed separately)

		Page
Proclamations, &c., by the Governors	...	—
Appointments, &c., by the Governors	...	—
Other Appointments, &c.	...	—
Provincial Council Notifications	...	68
Provincial Council Miscellaneous Notices	...	—

		Page
Posts – Vacant	...	—
Examinations, Results of Examinations, &c.	...	—
Notices calling for Tenders	...	—
Sale of Articles, &c.	...	—
Sale of Toll and Other Rents	...	—
Miscellaneous Notices	...	—

IMPORTANT NOTICE REGARDING ACCEPTANCE OF NOTICES FOR PUBLICATION IN THE WEEKLY "GAZETTE"

ATTENTION is drawn to each of the 'Notices' appearing in the 1st week of every month, regarding the latest dates and times of acceptance of notices for publication in the weekly *Gazette* at the end of each Part of the *Gazette of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka.*

All notices to be published in every Part of the *Gazette* shall close at 12 noon of each Friday, *a fortnight before the date of publication.* All Departments, Corporations, Boards, etc., are advised that any notification fixing specific dates for closing times of applications in regard to vacancies, tender notices and the dates and times of auction sales, etc., should be prepared with due regard to this change, i.e., by giving adequate time both from the time of despatch of notice to the Government Press and from the date of publication thus enabling those interested in the contents of the notices to actively and positively participate.

All notices to be published in the weekly *Gazette* should reach this Department positively by 12 noon of the Friday, two weeks prior to date of publication, *e.g.*, Notices for publication in the weekly *Gazette* of March 22, 1996, should reach the Government Press on or before 12 noon on March 08, 1996.

NEVILLE NANAYAKKARA,
Government Printer.

Department of Govt. Printing,
Colombo 8,
January 01, 1996.

Provincial Council Notifications

CENTRAL PROVINCE PROVINCIAL COUNCIL

IT is hereby notified that the following statute has been unanimously passed by the Central Province Provincial Council on 25th August, 199: and the Honourable Governor's assent has been received on 10th February, 1996.

P. R. RANASINGHE,
Council Secretary,
Central Provincial Council.

Council Secretariat of the Central Provincial Council,
P.O. Box No. 07,
Pallekelle,
Kundasale.

Library Statute No. 02 of 1995 of the Provincial Council of the Central Province

A STATUTE TO PROVIDE FOR THE ESTABLISHMENT OF A PLANNED AND A SATISFACTORY LIBRARY AND INFORMATION SERVICE WITHIN THE CENTRAL PROVINCIAL COUNCIL, PROVIDE KNOWLEDGE AND INFORMATION TO THE GENERAL PUBLIC AND IN PARTICULAR TO THE PEOPLE LIVING WITHIN CENTRAL PROVINCE FOR THEIR DEVELOPMENT AND BE AN ACTIVE PARTNER IN THE DEVELOPMENT PROGRAMMES BY PROVIDING FOR THE INFORMATION NEEDS OF THE POLICY MAKERS, PLANNERS AND THE IMPLEMENTATORS IN THE CENTRAL PROVINCE AND TO PROVIDE FOR ALL MATTERS CONNECTED THEREWITH OR INCIDENTAL THERETO

Be it passed by the Provincial Council of the Central Provincial of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka as follows :

Short title and the date of establishment.

1. This Statute may be cited as the Library Statute No. 2 of 1995 of the Central Provincial Council and shall come into operation on the date of assent of the Governor of the Central Province.

Objectives.

2. The main objective is to plan, develop and co-ordinate the functions of Public Libraries, Academic Libraries, Schools and Pirivena Libraries and Special Libraries in the Central Province.

Also it is expected to effect the following objectives :

To formulate and implement an appropriate Library Development Plan, to formulate and implement a plan for professional development, to provide financial resources, to formulate and implement a plan for the performance improvement, to formulate and recommend schemes of recruitment and promotions of cadres of Library Service.

Establish and implement a scheme of library co-operation to enable sharing of resources, establish and implement information networks at provincial and national levels, establish and implement inter-library exchange and inter-library loan schemes, introduce mobile library services, issue publications, provide translation services, establish a research unit to identify national information needs for development of Library Services, build up databases, conduct training programmes, provide centralised technical services.

Examine the prevailing conditions of existing Libraries, forward recommendations for their development and implement them.

Implement user education programmes continuously to promote reading skills to obtain maximum benefit from Library Resources, implement library co-operation to exchange learning experiences.

Implement a special scheme to acquire and conserve the literary heritage of the people of the area such as ola-leaves, manuscripts, books etc.

Organize library extension activities such as discussions, seminars, competitions, lectures etc. to transform the library to a living force in the community. Organize Information Centres in all the Libraries to provide Community Information Services.

serve as the Information Centre of Local Authorities, the State and the citizens by collecting, organizing and disserminating information thereby serving as a force and a source for the human resource development.

Establishment of the Provincial Library Service Board.

3. For the the purposes set out in this statute, and in accordance with the succeeding provisions of this Statute :

(a) A Provincial Library Service Board ;
(b) Three District Library Service Boards ;
(c) A Divisional Library Service Board for each Divisional Secretariats may be established.

Appointment of Provincial Director of Libraries and Other Staff.

4. (i) There shall be a person appointed to perform and be responsible for the functions set out under this Statute who shall have the required academic and professional qualifications with administrative skill and experience for the post of the Provincial Director.

(ii) There may be appointed officers and other staff as may from time to time be required to perform and be responsible for the functions set out under this Statute.

(iii) All officers appointed under Sub-section (i) and (ii) of this Section shall be deemed to be State Officers within the meaning of the penal code.

(iv) No suit shall lie against any officer acting under this Statute in good faith for anything done or omitted.

(v) In the exercise of their powers and carrying out their duties and functions, all officers appointed under this Section shall comply with any general or special directions issued by the Secretary of the Ministry.

PART I

ESTABLISHMENT OF THE PROVINCIAL LIBRARY SERVICE BOARD, THE DISTRICT LIBRARY SERVICE BOARD AND THE DIVISIONAL LIBRARY SERVICE BOARD

Establishment of Library Service Board in the Central Province.

5. (i) There shall be established a Board called and known as " Central Province Library Service Board " hereinafter referred to as the " Board " to advice the Minister on matters connected with the planning, development and co-ordination of Library Services; Information Services in the Central Province.

The Minister shall obtain approval from the Provincial Council before implementing these advices.

(ii) The Board shall consist of —

(a) Secretary, Ministry of Local Government,
(b) Secretary, Ministry of Education,
(c) Commissioner of Local Government,
(d) Provincial Director of Education,
(e) Director, Sri Lanka National Library Service Board or his representative,
(f) President, Sri Lanka Library Association or his representative,
(g) Director, Provincial Library
(h) Librarian, University of Peradeniya,
(i) Librarian, Provincial Library,
(j) Three Academicians knowledgeable in Library Services appointed by the Minister of Local Government.

(iii) The Minister shall nominate a suitable person from the above members as the Chairman of the Board.

(iv) Director, Provincial Library Service Board shall act as the Secretary of the Board.

Functions and Duties of the Board : Rules and Regulations

6. The functions and duties of the Board and the quorum for meetings of the Board shall be prescribed by regulations by the Minister subject to provision of this Statute.

7. The Minister may make rules to regulate the procedure at meetings of the Board and the transactions of business at such meetings.

Establishment of District Library Service Board.

8. (i) The Minister may establish as determined by him a " District Library Service Board" for each administrative district to advice and assist the Minister on matters entrusted with promotion, development, encouragement and administration of Library Services and Information Services in the Districts of the Central Province and for co-ordination of such matters with the Provincial Library Services Board.

(ii) The District Library Service Board shall consist of —

(*a*) District Secretary,
(*b*) Assistant Commissioner of Local Government,
(*c*) Municipal Commissioner,
(*d*) Deputy Director of Education,
(*e*) Librarian, District Library,
(*f*) Cultural Officer,
(*g*) Assistant Commissioner of Local Government (Community Development),
(*h*) Three Academicians knowledgeable in the Library Services nominated by the Minister.

(iii) The Minister shall nominate a suitable person from the above members as the Chairman of the Board.

(iv) The Librarian of the District Central Library shall act as the Secretary of the Board.

Functions and Duties of the District Library Service Boards.

9. The functions and duties of the Board and the quorum for meetings of the Board shall be prescribed by regulations by the Minister subject to provisions of this Statute.

Rules and Regulations of the District Library Service Board.

10. The Board may make rules to regulate the procedure at meetings of the Board and the transactions of business at such meetings.

Establishment of Divisional Library Service Boards.

11. (i) There shall be established as determined by the minister " Divisional Library Service Board " for each Divisional Secretary Area to make recommendations to the District Library Service Board regarding such matters as promotion, development, encouragement and administration of Library Services and Information Services in the Divisional Secretary Areas of the Central Province.

(ii) The Divisional Library Service Board shall consist of —

(*a*) Divisional Secretary of the Area (Chairman),
(*b*) Secretary of the Local Authority,
(*c*) Librarian of the Central Library of the Pradeshiya Sabha,
(*d*) Deputy Director of Education,
(*e*) Three Principals from a Central Schools/Maha Vidyalaya and Pirivena to be nominated by the Director of Education,
(*f*) Cultural Officer,
(*g*) Community Development Officer,
(*h*) Two Librarians nominated by each Pradeshiya Sabha,
(*i*) Three Academicians interested in Library Service appointed by the Minister of Local Government
(*j*) Two students attach to a readers club appointed by the Minister.

(iii) Librarian of the Central Library of the Pradeshiya Sabha shall act as the secretary of the Board.

Functions and Duties of the Divisional Library Service Board

12. The powers, functions and duties of the Board and the quorum for meetings of the Board shall be prescribed by regulations by the Minister subject to provisions of this Statute.

Rules and Regulations.

13. The Board may make rules to regulate the procedure at Meetings of the Board and the transactions of business at such meetings.

Tenure of office of members appointed Boards.

14. (i) The Members of the Board appointed by the Minister shall, unless they vacate office earlier by resignation, death or by removal, hold office for a period of three (03) years.

(ii) The Minister may if he considers it expedient to remove from office any member of the Board, Minister may do so by showing cause for such removal.

(iii) Any person appointed in place of any member who has vacated office by death, resignation or removal shall hold office only for the unexpired term of office of such member who has vacated office.

(iv) A member who vacate office by expiry of time shall be eligible for reappointment.

Disqualifications.

15. Any person shall be disqualified from serving on any Library Service Board if he :—

(*a*) is or as been adjudged by a competent Court to be of unsound mind ; or

(*b*) is or has been adjudged by a competent Court to be insolvent or bankrupt ; or

(*c*) is directly or indirectly involved in the purchase, manufacture, assembly, sale or production of any materials or equipment pertaining to Library and Information Service such as books, magazines, newspapers ; or

(*d*) is convicted in a Court of Law during the last five years for any offence involving moral turpitude ; or

(*e*) is imprisoned for period of more than three (03) months for a criminal offence in a Court of Law or punished with a fine of more than Rs. 500 for a similar offence.

(*f*) is elected as a Member of Parliament, Member of Provincial Council or a Member of Local Authority while being a Member of the Board ; or

(*g*) did not attend three (03) consecutive meetings without giving reasons.

ESTABLISHMENT OF PROVINCIAL LIBRARIES AND ADMINISTRATION

Finance.

16. The Central Provincial Council shall annually provide fixed financial allocation for libraries according to the instruction and standards determined by the Central Province Library Service Board. Such financial provisions shall be distributed among the libraries of the Central Province. In addition the Central Government may also provide special financial grants. A minimum of 1% of the self generated income earned by every Local Authority may be set apart for Library and Information Service.

Establishment of the Central Province Library Fund.

17. There shall be established a fund called the " Central Province Library Fund " hereinafter referred to as the " Fund " for the promotion, development and encouragement of Library Services and Information Services in the Central Province.

Payment in to the Fund

18. The following payments shall be paid into the Fund —

(*a*) All sums of money as may from time to time be voted by the Government as grants.

(*b*) All sums of money as may from time to time be voted by the Provincial Council of the Central Province.

(*c*) Donations, gifts or grants received by the Board from whatever the source, whether in or outside Sri Lanka.

(*d*) Money earned by the Board from various activities.

Donation of movable and immovable property.

19. (i) Any donation or purchase of any movable or immovable property may be accepted by the Board on the recommendation of the Board to be used in accordance with the provisions of this Statute.

(ii) The proceeds thereof shall be credited to the Fund.

Administration of the Fund.

20. (i) The Fund shall be administrated by the Board under the control and administration of the Minister.

(ii) The Minister shall appoint an Advisory Board of the Library Fund to advice him on the administration of the Central Province Library Fund.

(iii) The Financial Year of the Fund shall be the Calendar Year.

(iv) Appropriate books of accounts shall cause to be maintained in respect of receipts and payments, assets and liabilities of the Board and all other transactions of the Board.

(v) All accounts of the Board shall be audited every year by the Auditor-General in accordance with Article 154 of the Constitution.

(vi) The Board shall prepare a report on the administration of the Fund annually and such report shall be forwarded to the Auditor-General.

(vii) The provisions of Part II of the Finance Act, No. 38 of 1971 shall *mutatic mutandis*, apply to the financial control and accounts of the Fund.

Payment from the Fund.

21. (i) Such sums of money may be paid out of the Fund as the Provincial Library Services Board may determine —

(*a*) For library books and equipment,

(*b*) for library buildings,

(*c*) for development of library personnel,

(*d*) all other expenditures that could be incurred out of the Fund in accordance with the provisions of the Statute.

(ii) The Board shall pay out of the Fund all sums of moneys required to defray any expenditure incurred by the Board in the exercise, discharge and performance of its powers, functions and duties.

PART III

ESTABLISHMENT OF TRAINING AND RESEARCH INSTITUTE FOR LIBRARY AND INFORMATION SERVICES

Establishment of Training and Research Institute

22. The Minister may establish one or more training centres hereinafter referred to as Training Institutes or Research Institutes for the purposes of

(*a*) providing knowledge, guidance and training in the education of Library and Information Services and of conducting examinations to test the proficiency accquired by the students of such institutes.

(*b*) Awarding certificates for those who pass the examinations conducted by such Institutes.

Schemes of enrolement and other matters.

23. Director,In accordance with the approved policies of the Sri Lanka National Library Services Board the Minister shall be regulations prescribe —

(*a*) Schemes of recruitment,

(*b*) Schemes of education, training and examinations,

(*c*) Schemes of appointment of Directors, Assistant Directors, Teachers, Instructors, Consultants and other Officers required for such Institutions and payment of their emoluments.

Power of the Minister to provide facilities for Research and Training Institutes and control of disciplinary matters etc.

24. The Minister shall have the power —

(*a*) to provide facilities, to construct, maintain and equip buildings for research and training, provide residential facilities for training ;

(*b*) to regulate and provide for the discipline and welfare of the students and teaching staff;

(*c*) to provide for award of certificates by such Institutes.

PART IV

GENERAL

General and special directions of the Minister.

25. (i) The Minister may make general and special directions in writing to the Boards, Committees, Associations or other Organizations established or registered under this Statute as to the exercise, discharge and performance of their powers, functions and duties and such Boards, Committees, Associations or other Organizations shall give effect to such directions.

(ii) The Minister may from time to time direct Boards, Committees, Associations and other Organizations established or registered under this Statute to furnish him in such forms as he may require, returns, accounts and other information in respect of their property and activities and such Boards, Committees, Associations and other Organi zations shall carry out every such directions.

(iii) The Minister may from time to time order all or any of the activities of Boards, Committees, Associations and other Organizations established or registered under this Statute to be investigated and reported on by such suitable person or persons as he may specify and upon such order being made, such Board, Committee, Association and other Organizations shall afford all such facilities and furnish all such information as may be necessary to carry out every such order.

26. (i) The Minister may regulate and control by regulations the participation either in Sri Lanka or abroad individual librarians or group of librarians or any library personnel or Member of Provincial Library Service Board or Consultants purporting to represent the Central Province of Sri Lanka.

(ii) The Minister may prescribed by regulations the minimum library facilities and standards a Local Government Authority shall provide.

(iii)The Minister may make regulations for the purpose of carrying out of giving effect to the principles and provisions of this Statute and for all matters which are required by this Statute to be prescribed or in respect of which regulations are required to be made.

(iv)Every regulation made by the Minister shall be published in the *Government Gazette* and shall come into operation on the date of such publication or on such later date as may be specified therein.

Every regulation made by the Minister shall as soon as convenient after the publication in the *Government Gazette* be brought before the Provincial Council for approval.

Any regulations which is not approved shall be deemed to be rescinded as from the date of disapproval but without prejudice to anything previously done thereunder. Notification of the date on which any regulations made by the Minister is so deemed to be rescinded shall be published in the *Government Gazette* .

Renumerations

27. Members of the Provincial Library Service Board and District Library Service Board and Divisional Library Service Board established under this Statute may be renumerated in such manner and at such rate as the Minister with the concurrence of the Minister in-charge of the subject of Finance may determine.

Interpretations

28. In this Statute, unless the context otherwise requires —

" Minister " means the Minister to whom the subject or functions of Local Government has been assigned and the " Ministry " shall be construed accordingly.

" Secretary " means the Secretary to the Ministry to which the subject of Local Government has been assigned in the Provincial Council of the Central Province.

" Library Services and Information Services " include any form of Library Service and Information Service recognised by the Secretary to the Ministry as Library Service and Information Service for the purpose of the Statute.

In the event of any inconsistency in the English text of this Statute the Sinhala text shall prevail.

03-432

PRINTED AT THE DEPARTMENT OF GOVERNMENT PRINTING, SRI LANKA.

National Digitization Project

National Science Foundation

Institute : National Library and Documentation Services Board

1. Place of Scanning : National Library and Documentation Services Board, Colombo 07
2. Date Scanned : 2017/10/27
3. Name of Digitizing Company : Sanje (Private) Ltd, No 435/16, Kottawa Rd, Hokandara North, Arangala, Hokandara
4. Scanning Officer

Name : N.P.R. Gamage

Signature : ....

Certification of Scanning

I hereby certify that the scanning of this document was carried out under my supervision, according to the norms and standards of digital scanning accurately, also keeping with the originality of the original document to be accepted in a court of law.

Certifying Officer

Designation : Library Documentation Officer

Name : Irani Wijesundara

Signature : ....

Date : 2017/10/27

"This document/publication was digitized under National Digitization Project of the National Science Foundation, Sri Lanka"